

RAPPORT

Säg ja till euron - Ju förr desto bättre

2009-05-25

1. Sammanfattning

Den viktiga skillnaden i eurofrågan idag jämfört med dess sjösättning 1999 eller den svenska folkomröstningen 2003 är att det nu gått tio år och viktiga erfarenheter har samlats. Under dessa år har Sverige och Finland råkat ut för en asymmetrisk chock (telekombubblan som sprack), och dagens globala kris. Vi kan även göra en jämförelse mellan utvecklingen i Finland och Sverige, två ganska likartade länder. Några viktiga slutsatser i punktform är:

Eurosamarbetets *handelsskapade* kraft underskattades kraftigt. Sverige har gjort en långt större förlust av export och import av att stå utanför euron än någon förutsåg. Denna förlust ökar successivt över tiden med ökad integration bland euroländerna.

Eurosamarbetet har genererat en ökning av direkta *investeringar* mellan euroländerna, som Sverige inte fått del av. Denna förlust ökar successivt över tiden med ökad integration bland euroländerna.

Problem med *asymmetriska chocker* har inte materialiserats. Trots att Finland drabbats av en asymmetrisk chock har inte euron hindrat landet från att göra en stark återhämtning.

Finland har kommit ikapp Sveriges försprång i *BNP/capita*. Finland har haft en högre *BNP-tillväxt* än Sverige.

Från en i utgångsläget högre *arbetslöshet* har den finska arbetslösheten kommit ned till Sveriges nivå. För kommande år bedömer EU-kommissionen att arbetslösheten blir lägre i Finland än i Sverige.

Finland har haft en något lägre *inflation* än eurogenomsnittet.

Budgetunderskotten 2009 och 2010 väntas bli lägre i Finland än i Sverige. Finland har starka offentliga finanser jämfört med Sverige.

Allmänna opinionen i Finland, liksom inställningen bland *finska ekonomer*, är att Finland fattade ett riktigt beslut att gå med i euron från början. En stark omsvängning har skett i opinionen från skepsis till positiv inställning, och det gäller i synnerhet bland *finska företagare*.

Finland har alltså en livaktig och välfungerande *demokrati*. Hotet kommer inte från Frankfurt.

Svenska utanförskapet medför ett *växande demokratiskt underskott* för Sverige genom att vårt land inte kan delta i viktiga överläggningar och beslut som påverkar vårt land.

Kronfallet (13 procent senaste året) har inte förmått skydda mot kraftigt fall i export och industriproduktion (volym). Däremot ökar importpriserna på bl.a. livsmedel, kläder och skor och utländsk turism, t ex i Finland.

Allmänna opinionen har svängt. Enligt den opinionsundersökning som Novus Opinion låtit göra på uppdrag av Folkpartiet är idag stödet för att införa euron som valuta större än motståndet: 47 procent är för och 44 procent är emot. Så sent som 2008 var opinionen den omvända: ca 38 procent för och ca 50 procent emot (se text och power point bilder sist i dokumentet.).

2. Över tio år med euron – hur har det gått?

Den 2:a maj 1998 beslutade EU:s ledare att Europa skulle ha en gemensam valuta, euron. I januari 1999 låste de EU-länder som valt att vara med i valutasamarbetet sina växelkurser, priser sattes i euro och nationella valutor användes parallellt med att ECB tog över penningpolitiken.

Euron blev delvis till som ett svar på den ekonomiska otryggheten och politiska oron i Europa i början på 90-talet. Svängningarna i växelkurser och inflation var stora. Valuta- och ränteoro skakade om enskilda människors vardag och länders stabilitet. Det gjorde att EU:s gemensamma inre marknad fungerade sämre och en ökad protektionism hotade inom EU. Kraftiga svängningar i Europas valutor fungerade som ett växande och svårförutsägbart handelshinder på den inre marknaden.

När euron såg dagens ljus fanns det många frågor och osäkerhet om hur valutasamarbetet skulle fungera i praktiken. Domedagsprofetiorna stod som spön i backen – inte minst i USA och i Storbritannien. Hur det då gått?

Med över tio års erfarenhet av euron kan vi nu blicka tillbaka och se hur eurosamarbetet har fungerat, och vilka effekter det har haft på Europa.

Ökad handel med euron

Ser man till handeln har euron haft mycket positiva effekter, och långt större än någon trodde när euron introducerades. SNS senaste konjunkturårsrapport (2009) uppskattar att handeln både mellan euroländerna och exporten från euroländer till länder med andra valutor har ökat betydligt tack vare den gemensamma valutan.¹ De länder som valt att stå utanför eurosamarbetet, som Sverige, har inte upplevt samma ökning.

SNS-rapporten visar inte bara att handeln mellan euroländerna ökat, utan även att handeln med länder utanför eurozonen har ökat snabbare tack vare euron. Under perioden 1999 till 2006 (genomsnitt) var handeln ca 12 procent högre för euroländerna jämfört med de länder som stod utanför eurosamarbetet. Enbart Sverige uppskattas ha förlorat ca 200 miljarder kronor (export plus import) *varje år* i utebliven handel på grund av utanförskapet.

Den gemensamma valutan har också gett större pristransparens, vilket leder till bättre konkurrens. Ju mer integrerade ländernas ekonomier är – desto större blir vinsterna. Euron har därmed för euromedlemmarna bidragit till ökad konkurrens och effektivare resursutnyttjande på euroländernas gemensamma marknad.

De positiva handelseffekterna av euron väntas dessutom öka med tiden, vilket gör att Sverige kommer att gå miste om en allt större handelsvolym på grund av utanförskap.

Orsaken till den ökade handeln är sannolikt att valutarisken helt tagits bort, samt att transaktionskostnaderna har försvunnit. Utan valutarisker har det blivit mindre riskfyllt ur lönsamhetssynpunkt att handla med andra euroländer.

¹ Flam, H (2009), *EMU efter 10 år – Ska Danmark, Sverige och Storbritannien ansluta sig?* SNS förlag, 2009,

Ökade investeringar med euron

De utländska direktinvesteringarna mellan euroländer har också ökat. De har gått från 20 procent av total BNP vid introduktionen av euron till 35 procent år 2008. Introduktionen av euron uppskattas förklara ca $\frac{3}{4}$ av ökningen. Det innebär att ökade investeringar på ca tio procent av totala BNP uppskattas vara effekten av den gemensamma valutan. Investeringarna kan förväntas ha ökat konkurrensen och lett till ökad produktivitet i euroländerna.

Slutsatsen blir att vinsterna av euron blir större ju mer sammanflätade Europas ekonomier blir. Argumentet för Sverige att övergå till euron har därför stärkts under de första tio åren, och kommer att fortsätta göra så.

Ekonomisk stabilitet och asymmetriska chocker

En av de riskfaktorer som utpekades innan euron infördes var risken för s.k. asymmetriska chocker, dvs. att ett eurolands ekonomi hamnar i en annan konjunkturfas än övriga euroländer, och därmed har särskilt stort behov av egen ränta/penningpolitik.

De senaste decenniernas erfarenheter har dock visat att Europa blivit allt mer integrerat och att risken för asymmetriska chocker successivt har minskat. Euron har under senaste decenniet lett till ytterligare ökad ekonomisk och finansiell integration mellan euroländerna. Det – i sin tur – har gjort att konjunkturerna i euroländerna blivit allt mer lika varandra. Denna harmonisering av konjunkturcyklerna väntas fortsätta framöver. Det gör att förutsättningarna att föra en penningpolitik som passar alla länderna i eurozonen samtidigt successivt blir allt bättre.

Tillväxt- och stabilitetspakten

En viktig del av bestämmelserna för eurosamarbetet är stabilitets- och tillväxtpakten. Den stipulerar regler för bland annat statsskuld och budgetunderskott, som euroländerna förväntas följa.

Reglerna gäller för alla EU:s medlemsländer, dvs. även Sverige, men det är bara euromedlemmar som kan straffas med sanktioner om de bryter mot reglerna. Regelverket har fått en hel del kritik genom åren, både för att innehålla alltför rigida regler och för att inte tillräckligt straffa länder som bryter mot regelverket. Som en följd av kritiken reformerades regelverket år 2005.

Statsfinanserna hos de ursprungliga elva euroländerna förbättrades markant inför införandet av euron då länderna ansträngde sig för att kvala in i eurosamarbetet. 1992 uppfyllde ingen av de elva länderna regelverket, medan alla länderna gjorde det 1998 då det avgjordes vilka som godkändes.

Denna kraftiga förbättring följdes dock av en period med lågkonjunktur. Ett antal länder klarade inte bestämmelserna utan bröt bl.a. mot regeln om max tre procents budgetunderskott. Från 2005 och framåt skedde dock en förbättring i flera länder och 2008 hade alla euroländerna budgetsaldon som var mindre än tre procent av BNP. Sex länder hade dock då fortfarande större statsskuld än vad regelverket medger.

Euroländerna har precis som övriga världen drabbats hårt av finanskrisen och den globala lågkonjunkturen. Stabilitets- och tillväxtpakten tillåter att medlemsländerna bryter mot de uppställda reglerna vid en kraftig lågkonjunktur, men kräver samtidigt att steg snarast tas för

att länderna ska återställa den långsiktiga hållbarheten i sina offentliga finanser. Detta ska bidra till att skapa förtroende för Europas ekonomier, även om vissa länder, som bl. a Irland och Grekland, har fått uppleva högre upplåningskostnader i krisens kölvatten.

Sammantaget har euron och stabilitets- och tillväxtpakten sannolikt haft en positiv och stabiliserande effekt på Europas offentliga finanser. Samtidigt är skillnaderna mellan euroländerna fortfarande stora, där vissa länder har fört en mer stabilitetsorienterad finanspolitik. Det finns dock ingenting som tyder på att situationen skulle ha varit bättre utan euron, snarare tvärtom.

Inflation och priser

Inflationstakten i eurozonen sjönk under eurons första tio år, samtidigt som den internationella trenden också var en lägre inflationstakt. Volatiliteten i inflationen minskade också med euron, även i jämförelse med andra länder. Den genomsnittliga inflationen i euroområdet var under 2000-talet 2 procent, med en standardavvikelse på bara 0,3, vilket var en lägre variation än både i Sverige och USA under samma period.²

Många medborgare uppfattade det dock som att priserna steg med introduktionen av euron, trots att det inte finns något stöd i inflationsstatistiken för detta. En förklaring till denna diskrepans mellan uppfattning och verklighet kan vara att priserna sedan introduktionen av euron har ökat snabbare på billigare varor jämfört med varor som handlas mer sällan. En bidragande orsak kan också vara de stigande priserna på bostäder.³

Euron i världen

När euron introducerades var det fortfarande oklart vilken roll den skulle spela i den globala ekonomin. Nu har vi svaret. Euron har blivit en världsvaluta och är nu världens mest använda valuta efter den amerikanska dollarn. Det är en tillgång för euroländerna och över hälften av Eurozonens handelstransaktioner med andra länder görs nu i euro. (Det uppstår bl. a en myntningsvinst, dvs. utgivaren tjänar på att resten av världen innehar valutan. Denna vinst, ett räntefritt lån för ECB, tillfaller euroländerna.)

I finanskrisen har också den gemensamma centralbanken och valutan fungerat väl. Euron har behållit sitt värde som världens näst viktigaste reservvaluta. De 16 länder som anslutit sig till samarbetet har klarat sig undan valutaspekulation i krisens kölvatten.

3. Hur har Finland klarat sig med euron som valuta?

Initialt fanns i Finland en djup skepsis mot övergången till euron. 1996 var stödet för en euroövergång under 30 procent. Idag anser $\frac{3}{4}$ av den finska befolkningen att euron gynnar den finska ekonomin. ”Bland ekonomer finns det knappast någon röst som ifrågasätter klokheden i vårt beslut att gå med i euron.”⁴ Idag är eurofrågan i Finland död som politiskt stridsäpple.

² ”EMU at 10 – Successes and challenges after ten years of Economic and Monetary Union”- European Economy, 2008, s 28-29

³ ”EMU at 10 – Successes and challenges after ten years of Economic and Monetary Union”- European Economy, 2008, s 32

⁴ Liikanen, E. (2009), ”Finland, EMU and the Euro”, *Working Paper No. 4/09*, Centre for Monetary Economics, BI Norwegian School of Management, baserat på anförande den 8 maj 2009, s 2

Finland har varit med i eurosamarbetet från början och har en industristruktur, arbetsmarknad och storlek som påminner om Sveriges. Därför är det relevant för Sverige att se hur Finland har klarat sig med euron som valuta.⁵

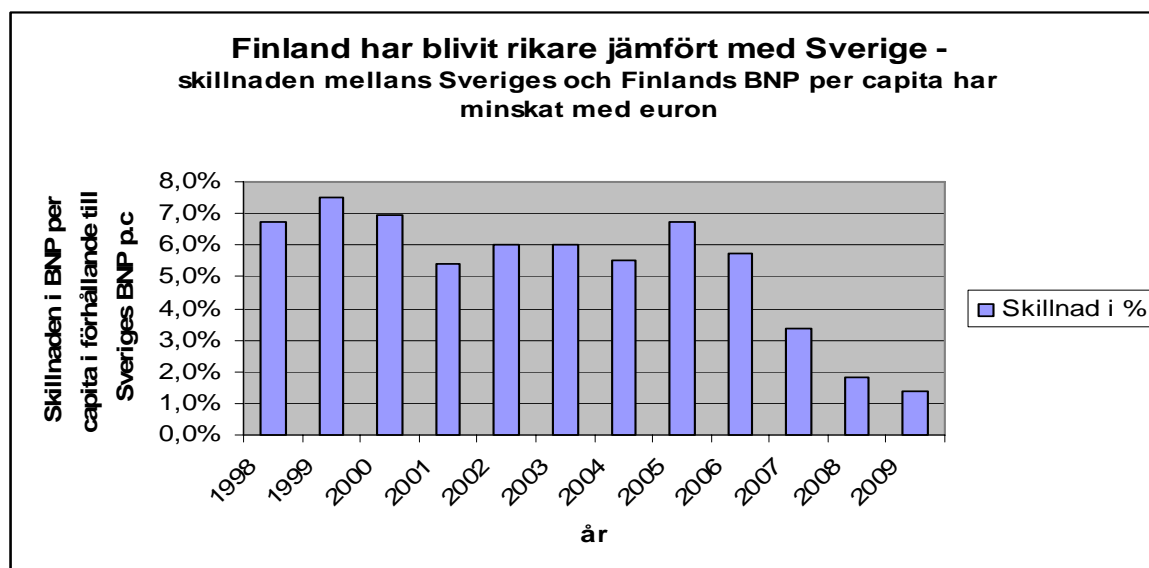
Tillväxt

Finland har haft en gynnsam ekonomisk utveckling med euron. BNP-tillväxten har varit god och Finland har haft stora överskott i statsfinanserna.

År 1999, när euron introducerades, hade Sverige en högre köpkraftsjusterad BNP per capita än Finland. Den skillnaden har sedan dess nästan helt raderats ut. Mellan 2005 och 2009 minskade skillnaden från att i utgångsläget ha varit över sex procent till drygt en procent.

EU-kommissionens sifferuppgifter (maj 2009) visar att Finland hade en högre ekonomisk tillväxt än Sverige år 2006 och 2007, men att den ekonomiska nedgången 2009 väntas bli något större i Finland jämfört med i Sverige (minus 4,7 procent jämfört med minus 4,0 procent). Finland har också haft en mer gynnsam utveckling av industriproduktionen än Sverige, enligt EU:s statistikmyndighet Eurostats industriproduktionsindex (industrin exklusive byggsektorn) med basåret 2005.

Betraktar man det senaste halvårets industriproduktion, dvs. svensk och finsk industriproduktion från oktober 2008 till mars 2009, har båda länderna haft en kraftig nedgång. Den svenska kronans fall har inte kunnat skydda oss mot denna utveckling.

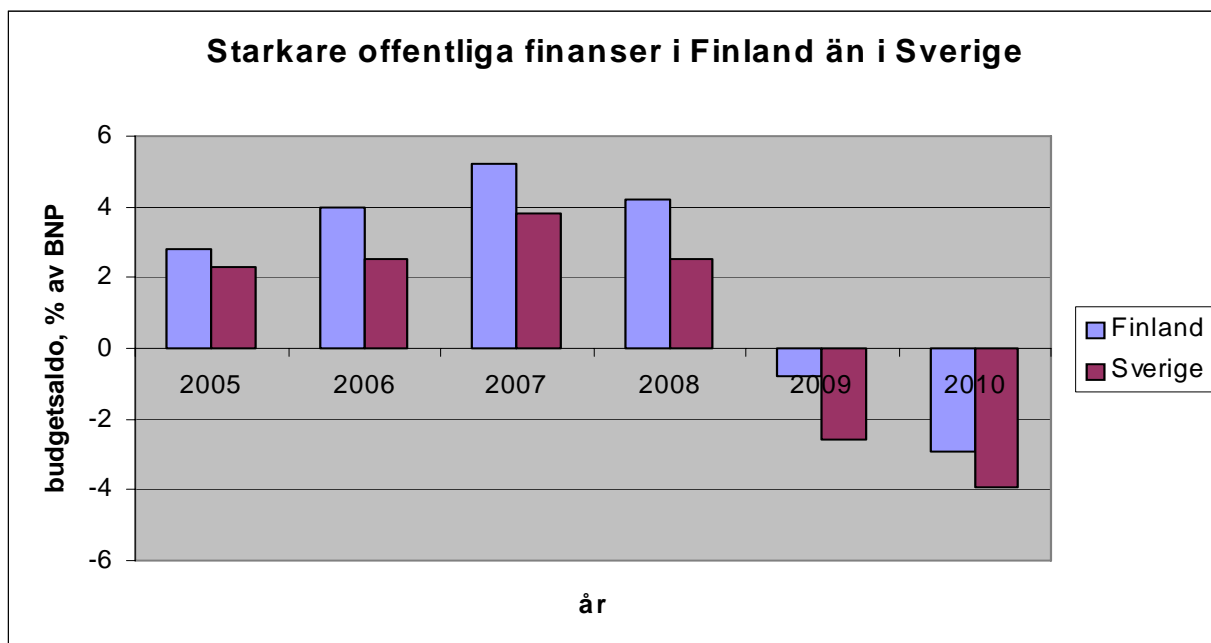

Källa: IMF

Offentliga finanser

Finland har de senaste åren haft mycket starka offentliga finanser ("general government balance"), även i jämförelse med Sverige. Enligt EU-kommissionens senaste prognos från maj 2009 väntas offentliga sektorns budgetunderskott 2009 och 2010 bli mindre i Finland än i Sverige.

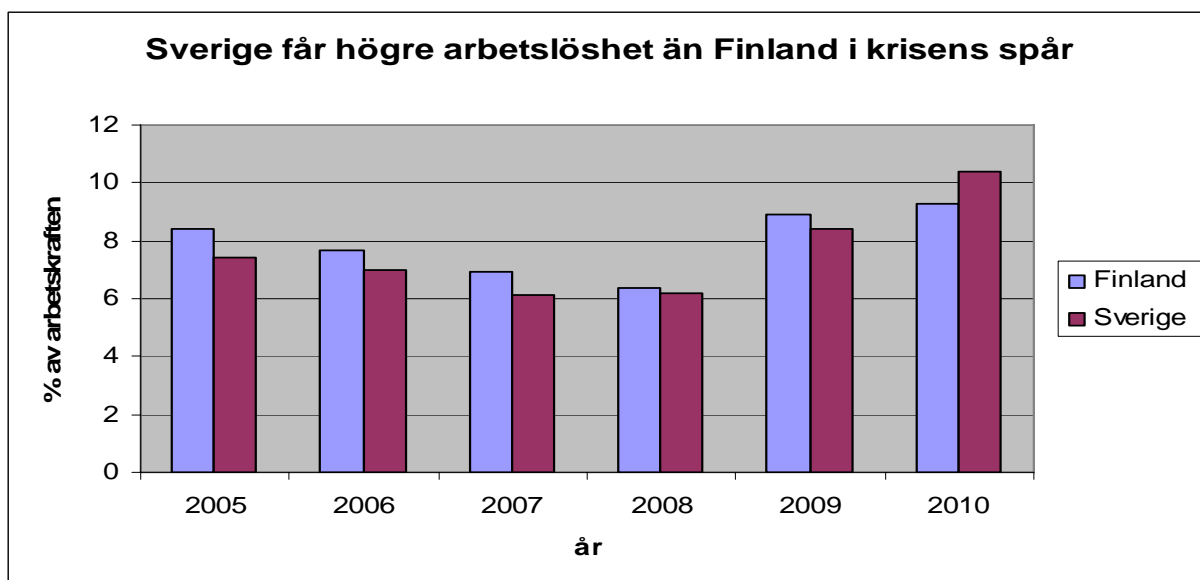
⁵ Se även Liikanen, E. (2009), "Finland, EMU and the Euro", *Working Paper No. 4/09*, Centre for Monetary Economics, BI Norwegian School of Management, baserat på anförande den 8 maj 2009.

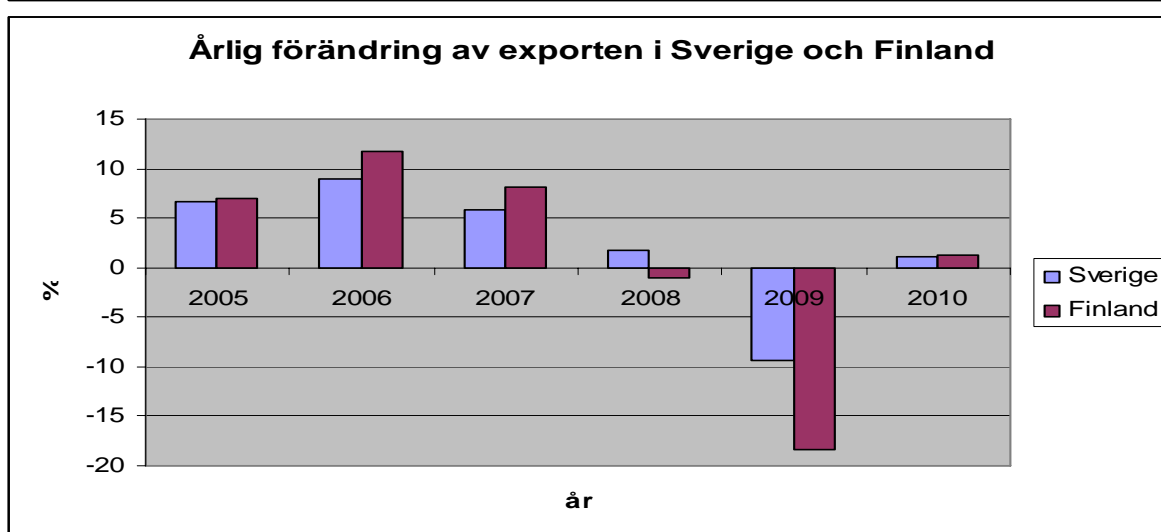
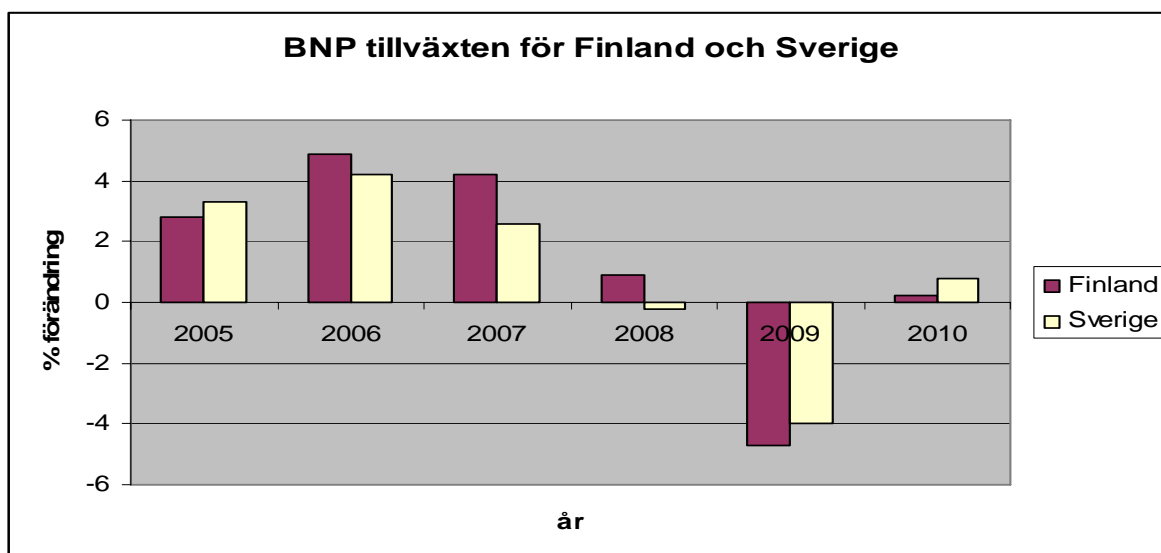
Källa: EU-kommissionen

Arbetslöshet

Finanskrisen och den globala konjunktur nedgången har slagit hårt mot alla EU:s medlemsländer. Arbetslösheten har historiskt sett varit högre i Finland än i Sverige. Mellan 1992 och 2004 var arbetslösheten i Finland i genomsnitt 11,9 procent, medan den i Sverige var 7,3 procent. Sedan 1999 och bytet till euron har dock den finska arbetslösheten stadigt minskat och låg år 2008 på runt sex procent, alltså på samma nivå som i Sverige. För 2009 och 2010 gör EU kommissionen prognosen (maj 2009) att Sverige kommer att ha en högre arbetslöshet än Finland. Prognosens innebörd är att den svenska kronan inte på något synligt sätt har skyddat Sveriges arbetsmarknad från den globala finanskrisen.

Källa: EU-kommissionen

. Källa: EU-kommissionen

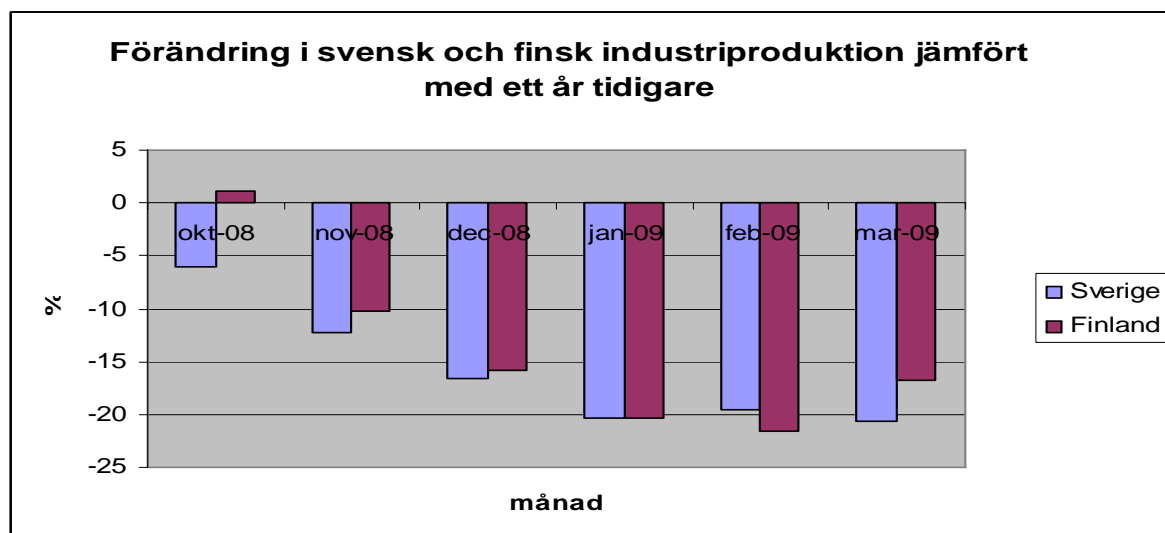
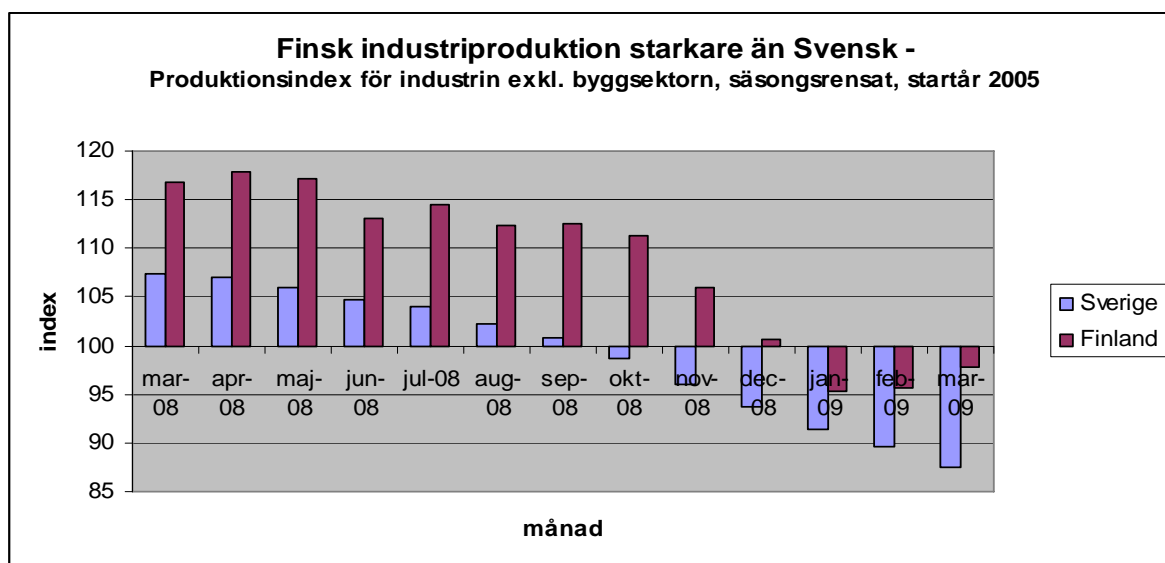
Den svaga kronan och handeln

Under det senaste året – från vecka 19 år 2008 till vecka 19 år 2009 – föll kronan mot euron med ca 13 procent. Det är mycket i sådana här sammanhang.

På valutamarknaderna talar man om den fallande kronkursen under krisen som en ”flykt till kvalitet”, dvs. en flykt till valutor som ses som mindre riskfyllda, mer stabila och mer pålitliga som placeringsobjekt. Utvecklingen för den reala ekonomin – produktion, sysselsättning o dyl. – av denna ”flykt till kvalitet” och den därmed billigare exporten verkar dock vara dålig. Den globala kollapsen i efterfrågan har gjort att det lägre priset på svenska varor inte har hållit uppe de svenska exportföretagens volym.

Sveriges handelsutbyte med euroområdet är större än Finlands, varför potentialen för ökad handel med euron som valuta borde vara större i Sverige än i Finland. Den gemensamma valutan har skapat stabilare valutavillkor för de finska företagen än för bl. a deras svenska konkurrenter. I allt fler exportaffärer där svenska företag är med och konkurrerar skrivs kontrakten i euro. Svenska företag blir sittande med en valutarisk som finska företag slipper. Det är sannolikt förklaringen till att de allra flesta finska företag idag är positivt inställda till att Finland har euron som valuta.

Den finska exporten väntas minska mer än den svenska 2009. Sett i ett tidigare och något längre perspektiv har exportökningen i Finland varit snabbare än i Sverige (mellan 2005 och 2007). En bidragande förklaring är med stor sannolikhet att Finlands handel med andra euroländer har ökat snabbare än för Sverige, i enlighet med Flams m fl.(2009) studie.

Källa: Eurostat

Asymmetriska chocker i Finland

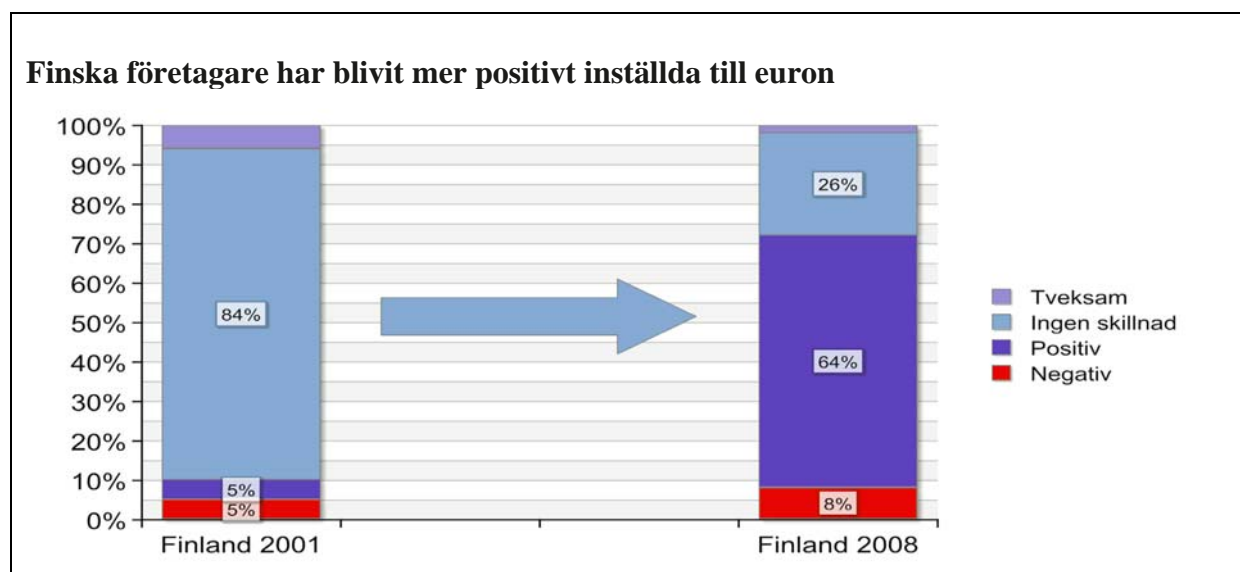
Innan Finland gick med i eurosamarbetet fanns det farhågor i Finland att landet skulle drabbas av s.k. asymmetriska chocker. Finlands ekonomi ansågs inte särskilt likartad eller välintegrerad med de andra euroländerna. Man befارade att Finlands konjunkturcykel skulle skilja sig från den europeiska och att det skulle skapa problem för den finska ekonomin. Särskilt pekade man på den speciellt finska specialiseringen på pappers- och pappersmassatillverkning och den snabbt expanderande telekomindustrin (Nokia!). Man pekade också på att Finlands handelsmönster inte var genomsnittligt, utan hade ett större inslag av handel med länder utanför euroområdet: Sverige, Storbritannien, Ryssland, m fl. länder.

Efter tio år med euron har farhågorna med euron kommit på skam trots en asymmetrisk chock i telekomindustrin. Telekombubblan brast i början av 2000-talet efter det att Helsingforsbörsens värde först trefaldigats mellan början av 1999 och 2000.

En av de faktorer som euroskeptiska ekonomer inte förutsett är att den ekonomiska strukturen på ett positivt sätt förändrats tack vare euromedlemskapet. Växelkursen bör anpassas efter ekonomi, var budskapet, men lärdomen från Finland antyder en kausalitet i motsatt riktning som varit positiv för Finland.⁶ Landet har haft en stabil ekonomisk utveckling och har med euron blivit allt mer integrerad med resten av Europa och konjunkturcyklerna blivit mer sammankopplade. Inflationstakten har legat under genomsnittet för euroländerna.

Sett över hela tioårsperioden är det tydligt att Finland, om något, har gynnats mer av att delta i eurosamarbetet än vad Sverige har gynnats av en egen valuta. Det går inte att upptäcka att Finland skulle ha straffats genom att gå över till euron.

De finska företagens lönsamhet har fram till den globala finanskrisen varit god, fastighetsmarknaden har inte upplevt någon kreditbubbla och arbetslösheten har minskat betydligt. Sammantaget kan man säga att finsk ekonomi utvecklats mycket väl med euron och den gemensamma penningpolitiken. Både finnarna och de finska företagen är överlag positiva till sitt euromedlemskap. Det är svårt att tro att inte också Sverige skulle ha sett positiva effekter av att ha euron som valuta.

⁶ Liikanen, E. (2009), "Finland, EMU and the Euro", *Working Paper No. 4/09*, Centre for Monetary Economics, BI Norwegian School of Management, baserat på anförande den 8 maj 2009, s 5-6.

4. Euron och politiskt inflytande – vad kostar det att stå utanför?

Eurogruppens finansministrar är i dag ett mycket viktigt forum för diskussion och beslutsfattande. Enligt Maastricht-fördraget ska euroländernas finansministrar tillsammans hantera frågor som gäller den gemensamma valutan och relaterade frågor om övervakning och koordinering av ekonomisk politik. I praktiken har dock finansministrarnas möten blivit ett forum där allt fler frågor diskuteras under informella former och där ministrarna successivt formulerar gemensamma ståndpunkter. Sedan eurogruppen tillsatte sin första permanenta ordförande i januari 2005 har dess synlighet och politiska relevans sålunda successivt ökat. Euroländerna har också fått ett ökat inflytande internationellt och eurogruppens ordförande har bland annat deltagit i bilaterala samtal mellan EU och Kina.⁷

Sverige har vid ett flertal tillfällen inte kunnat utöva inflytande i för oss viktiga frågor. När euroländerna och Storbritannien samlade sig till motåtgärder inför finanskrisen hösten 2008 fick finansminister Anders Borg framföra sina åsikter via sin finske kollega. Sverige tvingades även stå utan inflytande när euroländerna beslutade om att förändra tillväxt- och stabilitetspakten 2005. Sverige ville att den skulle förbli stram och att små och stora länder skulle likabehandlas. Sverige förlorade sannolikt på att inte kunna driva dessa ståndpunkter vid mötet. Med svensk närvaro hade resultatet kanske blivit bättre för Sverige.

Trenden med en allt mer betydelsefull eurogrupp inom EU kommer att fortsätta allteftersom fler medlemsländer går med i valutasamarbetet. Det gör att för Sverige så kommer de negativa konsekvenserna av utanförskapet att öka med tiden. Genom att införa euron hindrar vi detta och får representanter både i ECB och i eurogruppen av finansministrar.

Den finske centralbankschefen Erkki Liikanen ställer frågan och sammanfattar sin bedömning av de tio åren för Finlands del så här: ”Hur skulle den finska marken ha klarat sig idag, om den hade existerat? Det är en svår fråga att svara på ... och jag skall inte låtas som om jag hade svaret. Men låt mig bara säga så mycket som att vi är glada att härda ut stormen inom euroområdet hellre än utanför det. ... Medlemskap i euroområdet eliminerar en potentiell anpassningsmekanism, men framför allt eliminerar den en betydande orsak till osäkerhet vid en tidpunkt när osäkerheten redan är hög. Vi [i Finland] gladeligen accepterar det priset [”trade-off”]. ... När allt läggs till allt, medlemskapet i eurosamarbetet har tjänat Finland väl hittills. Denna åsikt är allmänt omfattad av allmänheten såväl som ekonomer.”⁸

5. Tjänar Sverige på att ha en egen valuta?

I osäkra tider, som under den pågående finanskrisen, söker sig marknaden till större valutor. Den svenska kronans fall med ca 13 procent 2008-09 (v.19 till v.19) visar att Sverige och den svenska valutan blir illa ansatt i finansiella orostider med stora svängningar i kronans värde och stor osäkerhet för bl. a svenska företag.

⁷ ”EMU at 10 – Successes and challenges after ten years of Economic and Monetary Union”- European Economy, 2008, s 5-6

⁸ Liikanen, E. (2009), ”Finland, EMU and the Euro”, *Working Paper No. 4/09*, Centre for Monetary Economics, BI Norwegian School of Management, baserat på anförande den 8 maj 2009, s 8.

Denna volatilitet har Sverige inte kunnat undvika trots att vi gick in i krisen med betydande budgetöverskott och sjunkande offentlig skuld, dvs. en långt bättre situation än de flesta euroländer.

Små- och medelstora företag

Särskilt för små- och medelstora företag skapar valutaoron stor osäkerhet. Det är dyrt att valutasäkra sig och kan också vara särskilt svårt för mindre företag. Dessutom är det mycket svårt att överhuvudtaget kunna säkra sig för valutarisker som är längre än ett år. Eftersom många affärstransaktioner är längre än så, tvingas företaget stå hela valutarisken.

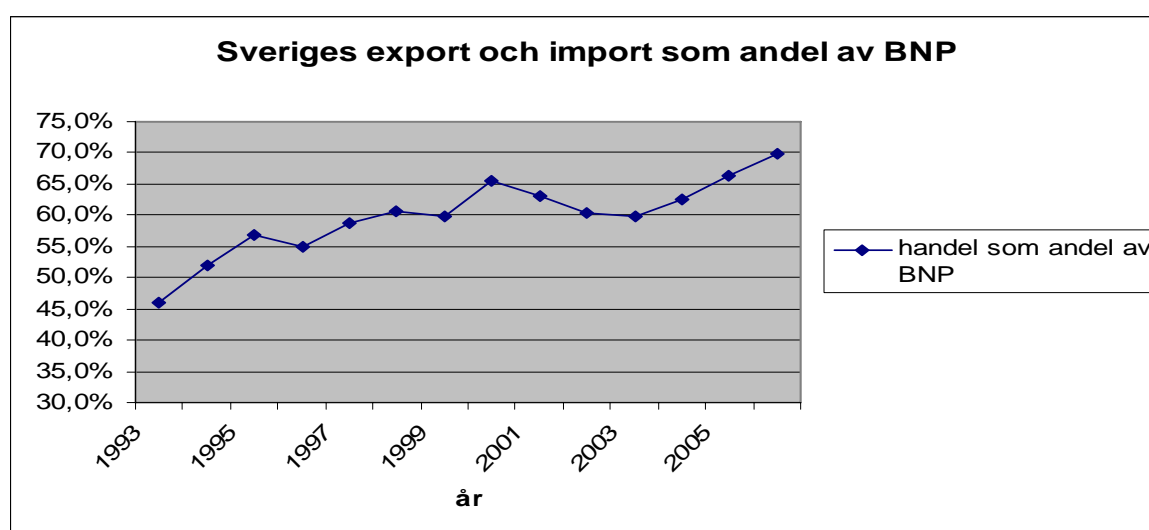
Enligt en opinionsundersökning från mars 2009 vill 69 procent av småföretagarna att Sverige inför Euron. 83 procent av svenska VD:ar är för att Sverige inför euron, enligt Veckans affärer.

Bra med kronfall?

En del företrädare för näringsliv och fack applåderar kronfallet eftersom exportvarorna blir billigare utomlands. Den nuvarande krisen karaktäriseras dock av ett gigantiskt efterfrågefall på våra viktigaste exportmarknader och den billiga kronan har inte förhindrat att exporten sjunkit som en sten. Dessutom är det en kortsiktig tanke att Sverige, eller något annat land, skulle kunna devalvera sig till välstånd.

En kronfalls-politik innebär att ett land skjuter över sina problem på grannen. ”Ett försök att kompensera för [krisens effekter] genom att ändra växelkursen skulle bara vara att driva en politik på grannens bekostnad [”begger-thy-neighbour policy”] och ett recept för problem i internationella relationer.”⁹

Sverige har gått miste om över 200 miljarder i ökad handel varje år jämfört med om vi hade ingått i eurosamarbetet. I det perspektivet är exportvinsterna från en svag valuta mycket små och sannolikt tillfälliga.

Källa: SCB

⁹ Liikanen, E. (2009), "Finland, EMU and the Euro", *Working Paper No. 4/09*, Centre for Monetary Economics, BI Norwegian School of Management, baserat på anförande den 8 maj 2009, s 7.

På grund av den fallande kronkursen får svenska konsumenter också nu betala högre importpriser för bl. a livsmedel, kläder och skor, vilket kan komma att höja inflationstakten och sänker realinkomsten.

Goda svenska förutsättningar för euron

Sverige har minst lika goda och sannolikt bättre grundläggande förutsättningar än t ex Finland för att ha euron som valuta. Sveriges konjunkturmönster är inte särskilt annorlunda jämfört med t ex Finlands och Tysklands. Klarar deras ekonomier sig väl med euron så bör det gälla även den svenska.

Det svenska finanspolitiska ramverket skapar också förutsättningar för god budgetdisciplin, något som är viktigt för att kunna använda en aktiv finanspolitik vid behov för att stabilisera ekonomin. Sverige har dessutom god flexibilitet på arbetsmarknaden jämfört med de flesta euroländerna, vilket inte minst bland annat IF Metalls senaste avtal visar.

6. Svenskarna allt mer positiva till euron

Enligt den opinionsundersökning som Novus Opinion låtit göra på uppdrag av Folkpartiet är idag stödet för att införa euron som valuta större än motståndet: 47 procent är för och 44 procent är emot. Så sent som 2008 var opinionen den omvända: ca 38 procent för och ca 50 procent emot (se nedan power point bilder). Något överraskande är det kanske att stödet för euron ökar med stigande ålder; ju äldre man är desto mer positiv är man. Annars skulle man kunna tro att nymodigheter först accepteras bland yngre. Livserfarenhet kan kanske utläsas mellan staplarna (bild 3).

Om man ser till stödet inom olika politiska partier är stödet bland Centerns sympatisörer inte långt efter det inom Moderaterna och Folkpartiet liberalerna. En förklaring kan vara bönders nära kontakt med och beroende av EUs jordbrukspolitik och eurokursen? Stödet inom Socialdemokraterna för euron är lägre än i Centern. Bland de partier som stod på ja-sidan i folkomröstningen 2003 är stödet svagast inom Kristdemokraterna. Socialdemokraterna har två starkt euronegativa partier som partners (bild 4).

Uppenbarligen sker en omsvängning i opinionen. Den har inte drivits av partipolitiska överväganden utan är rimligen väljarnas reaktion på en förändrad verklighet. En massiv majoritet anser att det inte hade varit någon nackdel att vara med (bild 5). Fyra av tio har blivit mer positiva till euron som valuta allteftersom tiden går. Rädslan för det okända förefaller smälta bort, eller så överstiger rädslan för att vara utanför euron rädslan för att vara med och innanför (bild 6).

Att som Fredrik Reinfeldt ge Socialdemokraterna vetorätt i frågan om övergång till euron kan bli en kvarnsten runt halsen: Väljarna förefaller styras av verklighetens förändring till skillnad mot de politiker som – till skillnad mot Folkpartiet – sitter fast överspelade hållningar fastlagda i dåtid i svallvågorna av folkomröstningen 2003. Eurofrågan kan också komma utvecklas till en renodlad höger/vänsterfråga inför valet 2010. Förr skulle den ”konventionella visdomen” bjuda att detta gynnar vänstersidan, men om det gäller 2010 är idag omöjligt att säga.

Allmänheten om Euron

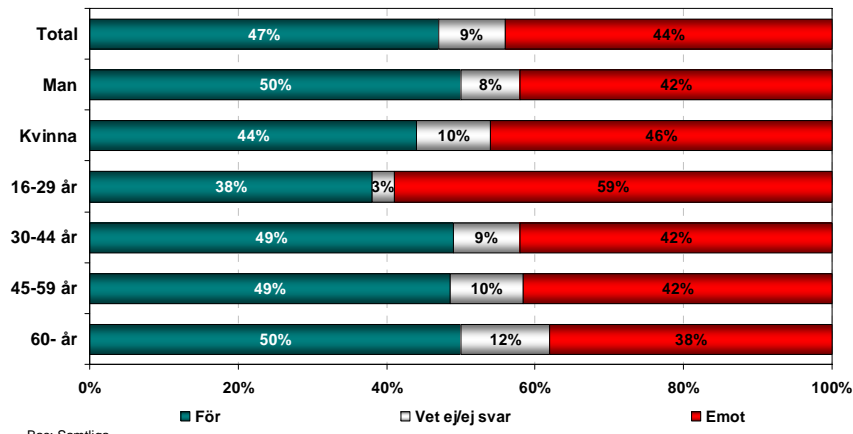
- Syftet med undersökningen är att ge en bild hur man idag ser på Euron i Sverige.
- I undersökningen berörs följande frågeställningar
 - Är du för eller emot att Sverige inför euron som valuta?
 - Om vi hade haft euron som valuta, tror du då att vi i Sverige hade klarat den ekonomiska krisen bättre eller sämre eller hade det inte varit någon skillnad?
 - Euron har nu funnits i Europa i tio år. Har du själv under dessa år blivit mer positiv eller mer negativ till euron som valuta i Sverige?

Undersökningen

- Undersökningen har genomförts av Novus Opinion på uppdrag av Folkpartiet.
- Undersökningen har genomförts med hjälp av telefonintervjuer under 5-12 maj 2009.
- Mätningen omfattar 1000 intervjuer.

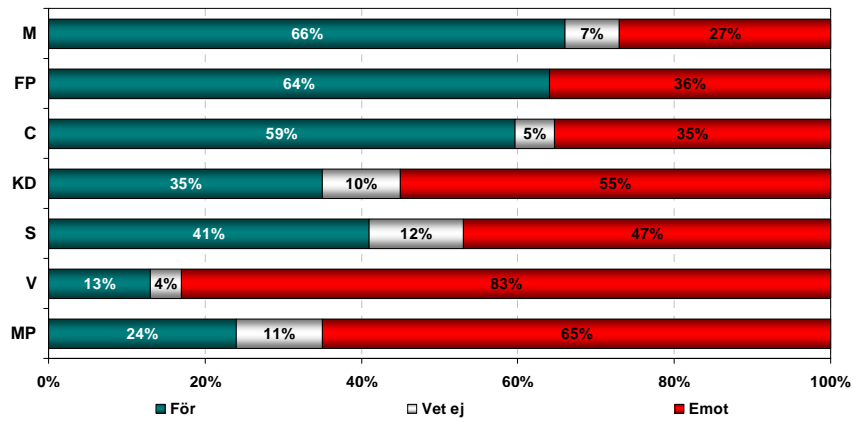
Varannan för att Sverige inför Euron som valuta

2003 röstade svenska folket nej till euron i en folkomröstning. I debatten diskuteras just nu den europeiska valutan euron och om Sverige bör gå med i samarbetet. Är du för eller emot att Sverige inför euron som valuta?

M-, C- och FP-väljare mest positiva till införandet av euron i Sverige

2003 röstade svenska folket nej till euron i en folkomröstning. I debatten diskuteras just nu den europeiska valutan euron och om Sverige bör gå med i samarbetet. Är du för eller emot att Sverige inför euron som valuta?

Bas: Samtliga

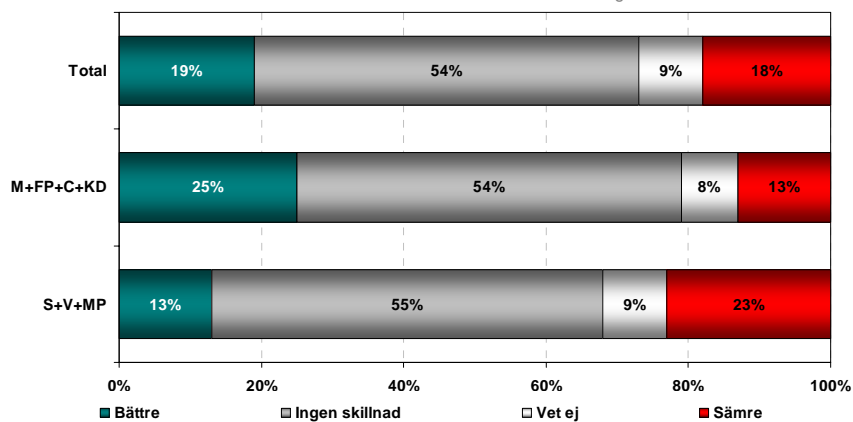

6

En av fem tror att Sverige klarat den ekonomiska krisen bättre om vi haft Euron som valuta

Den pågående ekonomiska krisen har medfört stora påfrestningar för Europa och Sverige. Om vi hade haft euron som valuta, tror du då att vi i Sverige hade klarat den ekonomiska krisen bättre eller sämre eller hade det inte varit någon skillnad?

Bas: Samtliga

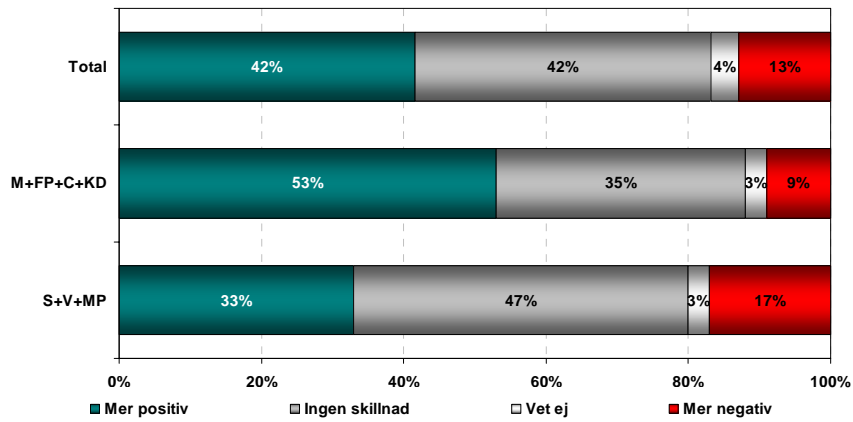

7

Fyra av tio har blivit mer positiva till Euron under de tio år som Euron nu funnits i Europa

Euron har nu funnits i Europa i tio år. Har du själv under dessa år blivit mer positiv eller mer negativ till euron som valuta i Sverige?

Bas: Samtliga

